

Ե Ր Կ Շ Ա Բ Ա Թ Ա Թ Ե Ր Թ

ՀՀ Դաշնակցության Արցախի Կենտրոնական Կոմիտեի պաշտոնաթերթ

Մենք համացանցում

www.aparaj.am

Խմբագրական

Խնդիր կա, բայց լուծման ձեռք սա չէ

Արդեն շատ է խոսվել և գրվել «Սասնա ծռերի»՝ հուլիսի 17-ի գործողությունից հետո Երեւանում տեղի ունեցած իրադարձությունների մասին:

Մի բան շատ պարզ է՝ չկան «կողմեր»․ արհեստականորեն ստեղծված «կողմերը» դեպքերի հանգուցալուծումից հետո արդեն ավստում են:

«Հաղթողը» փոշմանել է արածի և չարածի համար, իսկ «պարտվողը» նույնպես փոշմանած է դուրս եկել չարածի և արածի համար:

Իրադարձությունների կապակցությամբ ՀՀ-ն հենց առաջին օրերին հնչեցրել է իր հստակ տեսակետը՝ խնդիր կա, բայց լուծման ձեռք սա չէ:

Ոչ ոք չի կարող հերքել Դաշնակցության գումարտակի ունեցած վաստակը դարաբաղյան պատերազմի օրերին, սակայն ժիրոն և իրեն համակրող տղաները եղել են այն հազարավոր դաշնակցական և համակիր տղաներից, որոնք ծառայել են Դաշնակցության դրոշի ներքո և ովքեր կերտել են Շուշիի առանձնակի գումարտակի փառքը:

Այն ժամանակ չէին ուզում նշել Դաշնակցության անունը, քանի որ Հայաստանի օրվա իշխանությունները չէին հանդուրժում Դաշնակցությանը, իսկ հիմա ժիրոյին գովող ու փառաբանողները հենց այն մարդիկ են, ովքեր ժամանակին ցեխ էին շարտում Դաշնակցության գումարտակի վրա՝ հնչեցնելով անհեթեթ մեղադրանքներ:

Դաշնակցությունից հեռացան շատերը, հեռացան կուսակցության կարգ ու կանոնին չենթարկվող, անձնական փառքի հետեւից ընկնող մարդիկ: Երբ այդ մարդիկ մտան քաղաքական դաշտ, դարձան առաջնորդներ, օգտագործվեցին Դաշնակցությանը մեղադրելու համար:

Ահաբեկչությունը նախ և առաջ քաղաքական ակտ է, սակայն իր մեջ ունի բարոյական և անբարոյական դրսեւորումներ: Երբ Դաշնակցության որոշմամբ ահաբեկչության միջոցով գետնին է տապալվում Թալիբաթը, ոչ ոք չի կարող այդ ակտը համարել անբարոյական: Անբարոյական է վախկոտ, չթիրախավորված, անմեղ կյանքեր խլող և ահ ու սարսափ առաջացնող կոյր ահաբեկչությունը: Սա Դաշնակցության ոճը չէ:

Այս օրերին հիշվեց Բանկ Օտտոմանն ու Լիզբենը, փորձվեց մեղադրել ՀՀ-ին և Դաշնակցության ձեռագիրը գտնել հուլիսի 17-ին տեղի ունեցածի մեջ:

Երբ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը անօրինական ճանաչեց Դաշնակցության գործունեությունը Հայաստանում, ՀՀ-ն շատ առիթներ ուներ զենքով հարցեր լուծելու:

1992 թվականին, երբ Հայաստանի իշխանությունների կողմից «persona non grada» հայտարարվեց ՀՀ Բյուրոյի օրվա ներկայացուցիչ Հրայր Մարուխյանը, այդ լարված օրերին նա սփյուռքից դարձյալ համագործակցության ձեռք մեկնեց գործող իշխանությանը՝ խուսափելով լարվածությունից և արյունահեղությունից: Դա է դաշնակցականի սկզբունքայնությունը:

Հիշենք ընկեր Հրայր Մարուխյանի խոսքերը.

«Հայ Յեղափոխական Դաշնակցութիւնը յայտարարած է և յայտարարում է նաեւ այսօր, որ իր ամբողջ կարելիութիւններով ինքն իրան դնում է Հայաստանի իշխանութիւնների տրամադրութեան տակ, բայց ոչ թէ Հայաստանի իշխանութիւնների գրպանին մէջ, մեր կազմակերպութեան հարիրամեայ փորձառութեամբ՝ քաղաքական, տեսական, ինչ ձեւով կ'ուզեք մօտեցեք, և մանաւանդ մարտական...»:

Արմեն Ռուստամյան. «Որեւէ հաշվեհարդար չպետք է իրականացվի այդ անձանց նկատմամբ»

ՀՀ Բյուրոյի քաղաքական ներկայացուցիչ Արմեն Ռուստամյանը մեկնաբանել է զինյալների կողմից զենքը վայր դնելու որոշումն ու քաղաքական ստեղծված իրավիճակը:

«Մենք ողջունում ենք հանձնվելու մասին զինված խմբի որոշումը, քանի որ դա միակ ճանապարհն էր նոր զոհերից խուսափելու և արյունահեղությունը բացառելու համար: Եվ, բնականաբար, մեր հիմնական հարցն այն էր, որ կարողանալիք հենց այս հանգուցալուծմանը հասնել: Ես դա համարում եմ նաեւ 2 կողմերի ողջախոհության արդյունք, որովհետեւ այն, ինչ իշխանությունները համբերատարությամբ արեցին՝ հետեւելով գործընթացին, նույնպես նպաստեց դրան, նաեւ այն, որ զինված խմբի անդամները իսկապես հասկանալով և լինելով իրենց երկրի հայրենասերը, և ընկալելով, որ այս ամենը կարող է բերել նոր զոհերի, ոչ մի բան ավելին չարժեք, քան այն, որ կանխվեն նոր զոհաբերությունները և նոր արյունահեղությունը: Սա իսկապես գնահատելի է, և այս իրավիճակում, բնականաբար, գլխավոր հարցը մնում է հետեւյալը. մնացած առումներով գործընթացը պետք է տեղի ունենա

այն տրամաբանությամբ, որի մասին մենք հայտարարել էինք: Որեւէ հաշվեհարդար չպետք է իրականացվի այդ անձանց նկատմամբ: Մենք պետք է հետեւենք, և հասարակությունն էլ դա պետք է անի, որ իսկապես օրինական և ամենամեղմ տրամաբանությամբ մեղադրանքները, որ ներկայացվելու են՝ կապված որոշակի հանցագործությունների հետ, որոնք անհերքելի են, բայց մնացած խնդիրները, որոնք թույլ են տալիս, նաեւ օրենսդրությունն է թույլ տալիս, որ ամենամեղմ կերպով վերաբերվեն կատարվածին:

Միեւնույն ժամանակ հասկանում ենք, որ, բնականաբար, այն պատճառները, որոնք այդ մարդկանց հասցրել են այդպիսի հուսահատ քայլի, հասարակության մեջ խոր արմատներ գցած պատճառներ են, դրանք պետք է օր առաջ վերացնել, պետք է ամեն ինչ անել, որպեսզի մեր երկրում այս ստիճանի դժգոհությունները պակասեն և վերանան:

Դրա համար մտածված քայլեր են անհրաժեշտ: Ընդունելով այս դժգոհությունը վերացնելու բոլոր մոտեցումներն ու հնարավորությունները՝ մենք չենք ընդունում այն ճանապարհը, որը

կարող է մեզ իսկապես հեռացնել այդ նպատակներից հասնելու առումով, և սա հիմնական դասն է, որ պետք է քաղեն բոլորը՝ Ե՛ւ իշխանությունները, Ե՛ւ հասարակությունը, Ե՛ւ քաղաքական ուժերը: Կուսակցված խնդիրները լուծելու միակ տրամաբանական ճանապարհն այն ողջամիտ և ամբողջ աշխարհում հայտնի ձեւերն ու մեթոդներն են, որոնցով պետք է թե՛ ժողովրդավարություն հաստատվի, թե՛ իրավական պետություն ամրագրվի, թե՛ մարդու իրավունքները պաշտպանվեն, որ այս դժգոհությունն ու բողոքը, որոնք օբեկտիվորեն ժողովրդի և հասարակության մեջ առկա են, տեսնենք, որ վերանում են:

Սակայն դրա համար պետք է տքնաչան աշխատանք, գիտակցված մոտեցում: Մարդիկ, ովքեր դա կարող են անել, այդ գործին պետք է լծվեն: Սա իսկապես մեզ բոլորիս պետք է դաս լինի, որ օր առաջ մեր երկրում հաստատենք այնպիսի կարգեր, այնպիսի համակարգ, որ ոչ ոքի մտքով չանցնի, որ կարող է ոտնահարել իր հայրենակցի իրավունքները և մեզ շեղել մեր ընդհանուր ազգային պետական նպատակներից»:

Սահմանադրական բարեփոխումների ընթացքն Արցախում

Հուլիսի 25-ին Ազգային ժողովում ԼՂՀ նախագահին կից սահմանադրական բարեփոխումների մասնագիտական հանձնաժողովի նախաձեռնությամբ կազմակերպվել են սահմանադրական բարեփոխումների հայեցակարգի շուրջ առաջին առաջին հանրային քննարկումները:
Կարդացեք 3-րդ էջում

Արցախի հարցը հողային հարց չէ, այլ՝ Արցախի ժողովրդի կյանքի և մահվան հարց

Զառոյա պատերազմի և դրան հաջորդած իրադարձությունների, ինչպես նաեւ Արցախի հարցի ուղղությամբ ՀՀ Եվրոպայի Հայ Դատի գրասենյակի կողմից իրականացվող աշխատանքների մասին «Ապարաժ»-ը գրուցել է Գասպար Կարապետյանի հետ:
Կարդացեք 4-րդ էջում

Արցախի հարցը հողային հարց չէ, այլ Արցախի ժողովրդի կյանքի եւ մահվան հարց

Քառորդ պատերազմի եւ դրան հաջորդած իրադարձությունների, ինչպես նաեւ Արցախի հարցի ուղղությամբ ՀՀ-ի Եվրոպայի Հայ Դատի գրասենյակի կողմից իրականացվող աշխատանքների մասին «Ապառաժ»-ը գրուցել է ՀՀ-ի Եվրոպայի Հայ Դատի գրասենյակի պատասխանատու զասպար Կարապետյանի հետ:

- Ի՞նչ ազդեցություն ունեցավ Հայ Դատի աշխատանքների վրա Արցախյան քառորդ պատերազմը, եւ արդյո՞ք այն որեւէ կերպ փոխել է ձեր աշխատանքների ուղղությունը:

- Հաշվի առնելով Ալիեւի վարած քաղաքականությունը եւ նրա կատարած հայտարարությունները՝ բոլորս էլ սպասում էինք, որ մի օր պիտի կատարվեր այն, ինչ եղավ: Անշուշտ, առաջին պահին մենք էլ հանկարծակիի եկանք եւ անմիջապես փորձեցինք հասկանալ մանրամասնությունները: Կապվեցինք այստեղի պատասխանատուների հետ, որպեսզի կողմնորոշվենք եւ համապատասխան որոշումներ կայացնենք: Անմիջապես գրություններով դիմեցինք պատկան Եվրոպական կազմակերպություններին, նաեւ Եվրոպական խորհրդարանի՝ Հայաստանի հետ բարեկամական խմբին, տարբեր պատվիրակությունների, մեր շրջանային Հայ Դատի հանձնախմբերին: Ստանալով երեւանի կենտրոնական գրասենյակի կողմից ուղղություններ՝ անհրաժեշտ էր համադրված կերպով աշխատանքներ կազմակերպել, թե՛ անձնական հանդիպումների, թե՛ գրությունների միջոցով փաստել, որ Ադրբեջանն է նախահարձակը:

Աշխատանքներ տարվեցին, որպեսզի այդ մասին խոսակցություն լինի Եվրոպական Միության լիազուրկ նիստում, եւ մենք Ստրասբուրգ այցելեցինք՝ համադրելով Հայաստանի դեսպանի հետ մեր աշխատանքները:

Եվրոպայի Հայ Դատի գրասենյակի ջանքերով կատարվեցին բազմաթիվ հանդիպումներ, որոնց ընթացքում, եթե ոչ բոլորը, ապա մեծ մասը քննադատեցին Ադրբեջանին՝ որպես նախահարձակ կողմի: Որոշ պատգամավորներ խոսեցին Արցախի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի մասին, Ադրբեջանի կողմից իրականացված անմարդկային արարքների մասին, եւ ընդհանրապես Ադրբեջանը քննադատող ելույթներ եղան:

Մեր հիմնական ջանքերն այն ուղղությամբ էին, որ շարունակենք պնդել, որ Ադրբեջանը չի կարող պատերազմի ճանապարհով լուծել Արցախի հարցը եւ նաեւ փաստենք, որ Ադրբեջանը ձախողվեց: Այո, Ադրբեջանը գրավեց մի քանի ռազմավարական նշանակության դիրքեր, բայց նրա հիմնական նպատակը ձախողվեց, քանի որ ԼՂՀ ՊԲ-ն կարողացավ արժանի հակահարձակ տալ:

Մենք փորձեցինք հասկանալ, որ պատերազմի վերսկսումը դոմինանտ էֆեկտ կունենա բոլորի համար: Պատերազմի շահող կողմ չկա: Մեզ համար մեկ գիտելի կորուստն էլ արդեն մեծ պարտություն է /մենք միշտ շեշտում ենք այդ մարդկային գործոնը/: Լուրջ վնասներ կկրեն երկու երկրներն էլ, սակայն ավելի

մեծ վնասներ կկրի Ադրբեջանը, հնարավոր է՝ դադարի գոյություն ունենալ, եւ դա կարող է ազդել ոչ միայն ամբողջ տարածաշրջանի վրա, այլև՝ ընդհանուր իրավիճակ կարող է փոխել աշխարհում:

Նկատի ունենալով Թուրքիայի արկածախնդիր քաղաքականությունը՝ պետք է նշել, որ այն միակ երկիրն է, որ քաջալերեց Ալիեւին՝ մինչեւ վերջ շարունակել պատերազմը: Եթե պատերազմը շարունակվեր, Թուրքիայի նպատակը, անշուշտ, ոչ միայն Ղարաբաղն էր, այլև՝ Հայաստանը: Այդ պարագայում էլ խաղաղաշտ պետք է իջներ Ռուսաստանը՝ հաշվի առնելով ռազմական գործընկերոջ ստանձնած պարտականությունները: Եթե իրավիճակը հասնի դրան, այդ դեպքում արդեն Եվրոպան չի կարող անմասն մնալ: Այս ամենը մենք փորձեցինք բացատրել Եվրոպացի պաշտոնյաներին, քաղաքական եւ հասարակական գործիչներին, եւ կարծես թե նրանք ընկալեցին պահի լրջությունը:

Ինչ վերաբերում է մեր աշխատանքներին

ուղղությամբ, ապա հարկ եմ համարում նշել՝ քառորդ պատերազմը չի կարող փոխել մեր ընդհանուր սկզբունքը: Մեզ համար կարեւորագույն թիրախ է այն հանգամանքը, որ Ադրբեջանը պետք է ընդունի Արցախի մասնակցությունը բանակցություններին: Մեծագույն սխալ էր Արցախին բանակցությունների սեղանից դուրս մղելը՝ անկախ նրանից, թե ինչ ճնշումներ են եղել այն ժամանակ:

Եթե իսկապես ցանկանում են, որ հարցը լուծվի, ապա Արցախը ներկա պիտի լինի այդ համաձայնությունների ընդունմանը:

Մեզ համար հստակ է, որ նախապայմանը պետք է լինի Արցախի ժողովրդի ինքնորոշման իրավունքի հարգումը: Հետո միայն թող որոշվի, թե ինչ զիջումների կարող է գնալ Արցախը, եթե այդպիսիները կան:

Դրանից հետո թող շարունակվեն բանակցությունները, որովհետեւ իրատեսական եւ ընդունելի չէ ասել՝ հանձնեցեք հողերը եւ տեսնենք, թե հետո ինչ կլինի:

Կան հարցեր, որոնք պետք է խորությամբ քննվեն, եւ այդ կարգի համաձայնությունները չեն կարող ընդունվել սկզբունքները ստորագրվել են 15 տարի առաջ, որից հետո շատ բան է փոխվել, պայմանները տարբեր են այժմ եւ, ըստ այդմ, դրանք չեն կարող իրագործելի լինեն: Ամեն անգամ, տվյալ իրավիճակից

ելնելով, պետք է բանակցել եւ համաձայնություններ առաջ քաշել:

- Արցախյան քառորդ պատերազմի ընթացքում Ադրբեջանի կողմից իրագործվել են մի շարք պատերազմական ոճրագործություններ: Այդ ձեռագիրը ոչնչող չի տարբերվում ԻՊ-ի ձեռագրից: Ի՞նչ է արվում ՀՀ-ի Եվրոպայի Հայ Դատի գրասենյակի կողմից՝ Եվրոպական բարձր ատյաններում այս հարցը բարձրացնելու ուղղությամբ:

- Այդ ամենը տարածվեց իրենց՝ Ադրբեջանցիների կողմից, որովհետեւ հենց իրենք սկսեցին ամեն տեղ հրապարակել իրենց «քաջագործությունները»: Մայիսին, երբ այստեղ էինք Պետո Դեմիրճյանի եւ Աշխես Ֆիքսովայի հետ, հանդիպեցինք ԼՂՀ ՄԻՊ Ռուբեն Մելիքյանի հետ եւ հրավիրեցինք Բյուրսեյ, որպեսզի նա անձամբ ներկայացնի հարցը: Մենք, անշուշտ, ներկայացրել էինք, սակայն, հաշվի առնելով, որ մենք մասնագետ չենք, անհրաժեշտ համարեցինք մասնագիտորեն ներկայացնել հարցը: Ռու-

բերյալ:

- Ադրբեջանը հրաժարվում է սահմանային միջադեպերի հետաքննման մեխանիզմներ կիրառելուց: Որոշ քաղաքագետների կարծիքով՝ մոտակա տարիներին դա գրեթե անհնար է իրականացնել: Արդյո՞ք հնարավոր է որեւէ կերպ ազդել Ադրբեջանի վրա՝ ստիպելով նրան գնալ այդ քայլին:

- Հարցն ավելի խորքային է, եւ նման մեխանիզմների կիրառումն ինքնին հարցի լուծում չէ: Պարզապես պիտի ստեղծվեն հարմար պայմաններ, որպեսզի հնարավոր լինի երկխոսություն ծավալել կողմերի միջեւ: Քառորդ պատերազմի ընթացքում երկու կողմից այսքան զոհեր ունենալուց հետո հարցի լուծումն ավելի խորքային է դարձել (չնայած՝ չեմ կարծում, որ Ալիեւը մտահոգված է իր կողմի զոհերով նա ավելի շատ մտահոգված է, թե որքան գումար կարող է մտնել իր կնոջ գրպանը): Մեզ համար մարդկային կորուստներն աղետալի նշանակություն ունեն: Այս պայմաններից ելնելով՝ չգիտեմ, թե սահմանային միջադեպերը հետաքննող մեխանիզմների կիրառումը որքանով կարող է նպաստել հարցի լուծմանը: Ադրբեջանը չի հարգում իր իսկ համաձայնությունները: Ինչի՞ մասին կարող է խոսք լինել, երբ բանակցելուց մի քանի րոպե հետո նորից զոհ ենք ունենում Արցախի սահմանին:

Սխալ հասկացողություն կա Արցախի հարցի էության վերաբերյալ: Շատերի կարծիքով՝ դա միայն հողային հարց է, եւ Ադրբեջանը իր քարոզչությունն այդպես է կառուցել տարիներ շարունակ: Մենք բոլորս, իբրեւ հայ ժողովուրդ, տարիներով թերացել ենք մեր գործում: Մտածել ենք, որ պատերազմում հաղթելով հարցը վերջացրինք, սակայն դա այդպես չէր: Տարիներով մենք չենք զբաղվել մեր հարցերով, եւ երբ Ադրբեջանը փող ունեցավ եւ անցավ հարձակման՝ մենք արթնացանք, հետքայլ արեցինք՝ մնալով պաշտպանողական դիրքում: Եվրոպայի Հայ Դատի հանձնախումբը շատ կարծի աշխատանք է տարել վերջին 6-7 տարիների ընթացքում, որպեսզի այս պատկերը փոխվի: Ինչ վերաբերում է Եվրոպական Խորհրդարանին, ապա դա մեզ հաջողվեց: Նույնը չէ պատկերը ԵԽԿԿ-ում, ուր պայմաններն ամբողջությամբ տարբեր են: Ունենք լուրջ հարցեր, սակայն այդ ուղղությամբ եւս աշխատում ենք Ստրասբուրգում Հայաստանի պատվիրակության հետ, քանզի այսօր այնտեղ հավասարակշռությունը մեր դեմ է:

Եվրոպայի Հայ Դատի գրասենյակը առանձին անձերի հետ հանդիպումների ժամանակ կարողացել է համոզել, որ Արցախի հարցը հողային հարց չէ, այլ Արցախի ժողովրդի կյանքի եւ մահվան հարց: այստեղ հարցը մարդկային է: Արցախում 150000 կյանք կա, ովքեր հազարավոր տարիներ այստեղ են ապրել, նրանց տունն այստեղ է, ընտանիքն այստեղ է, ապագան՝ այստեղ: Ինչպե՞ս եք կարծում՝ սա Հայաստանի եւ Ադրբեջանի միջեւ հողա՞յին հարց է, թե՞ 150000 մարդու կյանքի հարց է: Եթե ձեր երկրում լինեք նման հարց, դուք ինչպե՞ս կանեիք նման պարագայում:

Արմինե ՆԱՐԻՆՅԱՆ

Ո՞վ էլ ի՞նչն է վնասվողը

թե՛ թերությունները եւ թե՛ թերացումները, որոնց մեծ մասը բացահայտ էր բոլորիս. արտաքին քաղաքականության, ներքին սոցիալ-տնտեսական, պաշտպանության եւ այլ բնագավառներում:

2. Ստեղծեց ժողովրդական միասնության օրինակելի մթնոլորտ, ու այս իմաստով առաջ բերեց Նոր տեսակի Հայաստան:

«Ասպարեզ»-ի 2016 թվականի ապրիլի 9-ի համարում լույս տեսած մեր հոդվածում («Նոր Որակի Հայաստանի Ծնունդը») նաեւ հաստատեցինք. «...Հայրենի ժողովուրդը ցուցաբերեց միասնականության ու մարտունակության նախանձելի որակ: Այն աստիճան, որ երեւան եկավ Նոր տեսակի մի ուժ (մինչ այդ անթեղված), որ Հայաստանի քաղաքական ու զինվորական ղեկավարության համար հաշվի առնելու ազդակ է: Այս ուժը... «ուժ է տալիս» նույն այս ղեկավարությանը:

Ամիսներ առաջ Հայաստանում, սահմանադրական փոփոխությունների գործընթացի օրերին, երբ երեւանում ապրող ընկերոջս՝ Գեւորգի հետ հեռախոսով քննարկում էինք օրվա խնդիրը, մտահոգիչ հարց ծագեց մեր մտքերում:

Անկեղծորեն, այս հոդվածագրի համար մի քիչ անհավատալի, կամ, առնվազն, ոչ ընկալելի էր այդ հարցադրումը, որը հետեւյալն էր. արտաքին ուժերը կուզեն այս բարեփոխված սահմանադրության վրա կառուցվելիք Նոր տեսակի Հայաստանը:

Ժողովրդական հայրենասիրության այն աստիճանի անբիծ ու զուլալ ուժը, այն ղեկավարելու ու գլխավորելու համար, այսուհետ Նոր որակի, նույնքան անբիծ ու զուլալ մտածողություն է անհրաժեշտ:

Այս ուժը պարտադրում է երկրի ղեկավարությանը, որ համապատասխան ձեւով ու Նոր որակի պատասխանատվությամբ վարի մեր «փոքր ածու»-ի գործերը, զինվորական, քաղաքական, կամ ներքին սոցիալ-տնտեսական բնագավառներում:

Մեր երկրի ղեկավարությունը մեր մատնանշած «նոր որակի պատասխանատվություն» ցուցաբերե՞ց հետպատերազմական ամիսներին: Սրա պատասխանը գաղտնիք չէ՛. էապես ոչ: Եղածները՝ տնօրինումներ կամ դրսևորած քայլեր, շատ քիչ անցան գեղագիտական սահմանից այն կողմ: Առնվազն՝ շատ հեռու էին թերացումների եւ թերությունների իսկական տարողությունը սրբագրելուց, հատկապես ներքին սոցիալ-տնտեսական բնագավառում:

Գալով «հողային զիջումների» մասին խոսակցություններին, իմ գաղափարակից ընկերներից Սարգիս Տաղտեփյանի հոդվածը («Ոչ մի թիզ հող հակառակորդին»-ը «Միայն լուզուց չէ» խորագրով, վերջերս լույս տեսած «Հայրենիք»-ում, «Ասպարեզ»-ում, «Ազդակ»-ում») լայնորեն լուսաբանում է այս խնդրի էությունը՝ խորագրին համահունչ: «Հողային զիջման» մասին պաշտոնական երեւանի վերաբերմունքը (կամ այդ ուղղությամբ եղած վերագրումները) իր մեջ այնքան մարտավարական բաղադրամասեր ունի, որ ճիշտ չէ հրապարակային քննարկումներ կատարել այդ մասին՝ բացի սկզբունքային հարցից: Ու այդ սկզբունքային հարցն է, որ սքանչելիորեն լուսաբանում էր հոդվածագիր ընկերս:

Գալով նույն այս «զիջումների» հարցով հրապարակային քննարկումներին, դրանք միայն քիչ բացառությամբ անցան «ասացի ասաց»-ի սահմանը՝ խորապես հարվածելով հարցի լրջությանը:

Երբեմն նույնիսկ պետական շրջանակներից լսվեցին ձայներ, որոնք երբեք չանցան պարզունակության ու անմտության

սահմանը:

Այս մեծ ու ընդհանուր խորապատկերի լույսի տակ պետք է դիտել Երեւանի Երեւունու շրջանում տեղի ունեցած զինված անընդունելի գործողությունը, դրա հետեւանքով ստեղծված լարված կացությունը՝ Թուրքիայի պետական հարվածի փորձից երկու օր անց: Կային պատանդներ, որոնց մեջ՝ ոստիկանական բարձրաստիճան սպաներ: Պատանդ վերցնողները կոչ ուղղեցին ժողովրդին, որ փողոց դուրս գան: Ստեղծվել էր անելանելի վիճակ թե՛ անվտանգության եւ թե՛ մահավանդ քաղաքական իմաստով:

Գաղտնիք չէ, որ բազմաթիվ լրատվամիջոցներ՝ տպագիր կամ էլեկտրոնային, «լուր հաղորդելու» պատրվակով, հրահրում էին այս անելանելի վիճակը, շահագործելով երկրում գոյություն ունեցող կառավարման թերացումների նկատմամբ ժողովրդի դժգոհությունը: Այս «լրատու» աղբյուրները, նույնիսկ վերջին պատերազմական պայմաններում, չխորշեցին որդեգրել այնպիսի ոճ ու ներքին տրամաբանություն, որ ոչ մի ձեւով չէր նպաստում ապրիլին ստեղծված ժողովրդական միասնությանն ու մարտունակությանը: Վերցնենք նույն այդ ապրիլյան օրերին «Սիվիլնեթ»-ի հարցազրույցը ՀՀ պաշտպանության նախարարության խոսնակ Արթուր Յուզիանիսյանի հետ, որը ոչ թե հարցազրույց, այլ կարծիք, հարցաքննություն էր սեփական երկրի պաշտպանության բնագավառի պաշտոնատարին:

Բացահայտ օրինակները մեկն է նաեւ «Ազատություն» կայանը, որը ֆինանսավորվում է ԱՄՆ-ի կողմից: Օտար պետության կողմից ֆինանսավորվող հաստատությունը կծառայի նույն այդ օտար ուժի շահերին (եւ ոչ թե Հայաստանին), չէ՛: Այսքանը հասկանալու համար գիտնական լինելու կարիք չկա:

Հիմա, նույն այս կայանները (եւ ուրիշներ, ինչպես «Galatv», «1in.am»), հրապարակել են հատկապես սոցիալական ցանցերը ողողված են իրենց տեսանյութերով, ուր ոստիկանությունը ներկայացվում է որպես «բիրտ», իսկ ցուցարարները՝ անմեղ գառնուկներ: Գաղտնիք չէ, որ ոստիկանության վերաբերմունքը, հատկապես Երեւունու դեպքին հաջորդած առաջին ժամերին, եղավ անհարկի բիրտ: Բայց նույն այս կայանները չհաղորդեցին, անշուշտ, որ Սարի թաղի բախումներում վիրավորվել են 25 ոստիկան եւ 18 քաղաքացի, որի պատճառը եղավ այն, որ քաղաքացիների շարքերում սադրիչներ կային՝ ինչպես վկայեց ընդդիմադիր պատգամավոր Նիկոլ Փաշինյանը: Ինչպես արեւմտյան երկրներում, Հայաստանում եւս չի կարելի ոստիկանին անարգել կամ սպառնալ նրան:

«Ազատություն»-ն ու իր գործակից կայանները հանրությունից խնամքով ծածկում էին այս անարգող ու սպառնալից կեցվածքները, ու ցուցադրում էին միայն ոստիկանական հակազդեցությունը: Նրանք այս ձեւով միայն ջատագովում են «կամ մեզ հետ, կամ մեր դեմ» բոլշելիկյան մտածողությունը, «կամ սեւ, կամ սպիտակ» մտայնությունը, որ հանրությանը վեր է ածում խելագարված ամբոխի: Այլ կերպ ասած՝ ցանկանում են ամբոխի վերածել մեր սքանչելի ժողովրդին, որ անցած ապրիլին ամբողջ աշխարհին ապշեցրեց իր մարտունակ ոգով, դիմադ-

րողականությամբ ու, մահավանդ, միասնականությամբ:

Փորձեք բարկացնել ու անարգել ամերիկացի (կամ ֆրանսագի) ոստիկանին, կամ սպառնալ նրան: Կարծում եք, որ փոխարենը ձեզ պաղպաղա՞լ կհյուրասիրի ամառվա այս տաք օրերին: Բոլորովինն չենք խոսում այն մասին, թե ինչ կարող է պատահել, եթե մի խումբ զինյալներ փորձեն գրավել Լոս Անջելեսի ոստիկանատներից մեկնումեկը...

Բոլորս էլ հետեւեցինք Ուկրաինայի՝ 2014 թվականի դեպքերին, Վրաստանում եւ Ուկրաինայում նախապես կատարված «վարդերի հեղափոխություններին» եւ քաջածանոթ ենք քարոզչական այս նույն ձեռագրին...: Ջորջ Սորոսի «Բաց հասարակություն»-ը, ամերիկյան կառավարության հաստատած National Endowment for Democracy-ը, եւ USAID-ը (չհաշված Եվրոպական Միության նմանօրինակ հիմնադրամները) միլիարդավոր դոլարներ է տրամադրում աշխարհի այս կամ այն անկյունում իշխանափոխություն կատարելու, կամ «Վաշինգտոնի բարեկամ» վարչակարգեր հաստատելու համար:

Անհավանական չէ, որ այս ամենից անպայման կփորձեն օգտվել արտաքին ուժերը, որոնց նպատակն է ոչ թե հայրենաբնակ մեր ժողովրդի վիճակի բարելավումը, այլ Հայաստանը թուլացնելն ու տկարացնելը: Թուլացնել ու տկարացնել՝ խափանելով քաղաքական բարեկարգումների այն քաղաքական գործընթացը, որն սկսվել էր անցած դեկտեմբերին՝ խորտակելով ապրիլին ստեղծված ազգային միասնականությունը եւ մարտունակ ոգին՝ ընդդեմ արտաքին թշնամու: Սա չի նշանակում, որ հայրենաբնակ մեր ժողովուրդը ընդգվելու, դժգոհելու լուրջ պատճառներ չունի: Անշուշտ որ՝ ունի: Միաժամանակ, սակայն, անթույլատրելի պետք է համարել, որ արտաքին ուժերը շահագործեն նույն այդ արդարացի դժգոհությունների ալիքը:

Այս համապատկերում միջամտող արտաքին ուժերի համար այսուհետ աննշան մակարամսություններ են անհատների կամ Նորաստեղծ խմբավորումների հոլովվող դերակատար անունները:

Դժբախտաբար, տեղին են Գեւորգի եւ այս հոդվածագրի մտավախությունը, թե արդյո՞ք արտաքին ուժերը կուզեն բարեփոխված սահմանադրության հիման վրա կառուցվելիք Նոր Հայաստան:

Կուզենք, որ մեզ ճիշտ հասկանան: Հայաստանը դիմագրավում է կառավարման ներքին (սոցիալ-տնտեսական), արտաքին քաղաքական, պաշտպանական, նաեւ արտաքին միջամտություններից եկած գոյության խնդիրներ: Ներքին թերացումներում ակնհայտ է Հայաստանի իշխանությունների հանցանքը: Այս խնդիրները կարող են լուծվել բացառապես եւ միայն հայկական մտածելակերպի վրա հիմնված գործելակերպով: Հայ քաղաքական մտքի այս խելամիտ մոտեցման դրսևորումն է օրինական (սահմանադրական) բարեկարգման գործընթացը, եւ անհրաժեշտ է ոչ թե խափանել, այլ հեշտացնել այն: Այս տեսանկյունից պետք է մոտենալ Երեւանի դեպքերին, որպեսզի վերջին հաշվով այս վտանգից կարողանան դուրս գալ Հայաստանն ու հայ ժողովուրդը:

